

51107209 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : สัตว์หิมพานต์ / งานพระเมรุมาศ

พินทุ์สุตา ดีช่วย : คติความเชื่อ รูปแบบของสัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ศ.ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 230 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของคติความเชื่อเรื่องพระเมรุมาศ คติและรูปแบบของสัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงรัตน โกสินทร์ รวมทั้งหน้าที่การใช้งานของของสัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศ โดยจะศึกษาผ่านสัตว์หิมพานต์จำนวน 5 ประเภท คือ 1. กิณนร กิณนรี 2. ครุฑ 3. นาค 4. ราชสีห์ คชสีห์ 5. หงส์

ในการศึกษาวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. คติความเชื่อในเรื่องของการสร้างพระเมรุมาศนั้น น่าจะมีที่มาจากคติเรื่องสมมติเทพที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรเขมร โบราณ ที่เชื่อว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นเทพ เมื่อสวรรคตจึงต้องมีพระราชพิธีส่งเสด็จกลับสู่สวรรค์หรือเขาพระสุเมรุ

2. สัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศนั้นสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความ เป็นเขาพระสุเมรุ

3. รูปแบบของสัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศตั้งแต่ในสมัยอยุธยาจนถึง รัตน โกสินทร์ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิมมากนัก ในปัจจุบันรูปแบบโดยรวมก็ยัง เป็นเหมือนในสมัยอยุธยา จะแตกต่างกันก็เพียงลายเส้นแบบศิลปะตะวันตกที่เข้ามาอิทธิพลใน งานศิลปะไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4

4. การใช้งานของสัตว์หิมพานต์ในงานพระเมรุมาศ คือ ใช้เพื่อประดับตกแต่งพระเมรุ มาศและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนแห่พระบรมศพ

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2555

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

51107209 : MAJOR : ART HISTORY

KEYWORDS: HIMMAPAN CREATURES / ART OF THE ROYAL FUNERAL PYRE

PINSUDA DEECHOUY : CONCEPT, BELIEF AND PATTERNS OF
HIMMAPAN ANIMALS REFLECTS FROM ROYAL FUNERAL PYRE. THESIS ADVISOR :
PROF. SAKCHAI SAISINGHA, Ph.D. 230 pp.

This research aims to study the concept of the royal funeral pyre. Moreover, this research intends to understand Himmaman creatures' pattern for meru decoration since the Ayutthaya period until Rattanakosin period and the functionality of the creatures, which related to five categories of himmapan creatures: 1. Kinnara Kinnari, 2. Garuda, 3. Naga, 4. Lion and Kodchasri, 5. Swan.

According to this research, it can be summarized as follows:

1. The concept of the royal funeral pyre has been influenced by the ancient Khmer Empire that king is God incarnate. After king passed away, this ceremony is created as a symbol to represents the king returning to mount meru or the heavens.
2. Himmaman creatures statue on the royal funeral pyre are symbolized to mount meru and himmapan forest in which are god and angels live.
3. To compare with Ayutthaya period and Rattanakosin period, himmapan creatures' patterns have been slightly changed. King Rama 4th era, western art techniques were influence to Thai art work such as line patterns. However, the overall layout is also the same as in the Ayutthaya period.
4. Himmaman creatures are used to decorate the royal funeral pyre and also were part of royal funeral parade.

Department of Art History

Graduate School, Silpakorn University

Student's Signature.....

Academic Year 2012

Thesis Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาร่วมมือและสนับสนุนจากหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ด้วย ดังนี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม อาจารย์ผู้ให้ความรู้ในการศึกษาระดับปริญญาโท นี้ และศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้ความรู้และแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาที่ได้คอยให้คำแนะนำมาโดยตลอด

ขอขอบคุณบิดา มารดา คุณตา คุณยาย คุณป้า คุณน้า คุณอา ที่ช่วยเป็นกำลังใจในการวิจัย และออกทุนทรัพย์ในการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่ช่วยเป็นกำลังใจในการทำวิจัย และช่วยเหลือในเรื่องข้อมูลและภาพถ่าย

อนึ่ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย